

Nationalkommiteens ledamöter

Jag skulle vilja ställa några frågor:

I vilken utsträckning har disciplinen Matematisk Didaktik något effektivt inflytande på matematik undervisningen?

Vi vet alla att somliga av oss är mera effektiva i klassrummet än andra, och att skillnaderna kan vara ganska så slående, för att inte säga genanta. Kan denna diskrepans överbryggas genom didaktisk utbildning?

Om svaret på denna fråga är ett rungande JA så skall vi givetvis satsa starkt på att bygga upp en nationell didaktisk, speciellt matematisk didaktisk, kompetens i landet. Om svaret är inte lika självklart JA, så skall vi i motsvarande grad skynda långsamt.

Min personliga uppfattning är att det finns inga som helst belägg för att så är fallet. God undervisning är ett hantverk, vilken bygger på gedigna ämneskunskaper och vad jag vagt skulle vilja kalla för personlighet. Vissa personer trivs i klassrumsmiljön, de äger en naturlig fallenhet för kommunikation enär de är genuint intresserade av att lära ut. Andra personer saknar denna charm, och det är högst tveksamt att formell didaktisk utbildning, och tillägnandet av vissa didaktiska knep kan göra någon skillnad. (Sedan har det mig veterligen aldrig ens undersökts om populära och uppskattade lärare visar bättre resultat än de missaktade.)

Jag skulle vilja formulera två alternativ, den starka och den svaga, om didaktiken.

I. (Strong version) Didaktiken är i bästa fall ett hantverk, i värsta fall en pseudo-vetenskap. I likhet med många andra så kallade Sociala vetenskaper saknar den en systematisk metodik, och det finns ingen samling av 'sanningar' som man inte kan ignorera. Detta förhindrar inte att det finns många intressanta frågor som man kan diskutera, men att pedagogik är något som man utövar i en praktisk lärargärning, och ingenting man formellt studerar.

II. (Weak version). Didaktiken (liksom psykologin säg) sysslar med oerhört viktiga och intressanta frågeställningar. Disciplinen är dock ingen etablerad vetenskap, och dess resultat är än så länge ganska blygsamma, och det är svårt att skilja agnarna från vetet, ty mycket 'flum' produceras. Aktiviteten är stor runt om i världen, (och så många 'miljoner' kan inte ha helt fel), och det bör således finnas bland dess utövare en hel del mycket intelligenta individer, som har och kan framlägga ytterst tänkvärda synpunkter och resultat.

Om vi accepterar II. så kan vi argumentera att den matematisk didaktiska kompetensen i Sverige är otillräcklig, och att vi kan inte på egen hand meningsfullt utbilda didaktiker, såvida vi inte antar att didaktik är diletterism, i vilket fall didaktisk okunighet snarare är en merit än en tillgång. Problemet kvarstår hur vi skall kunna identifiera de internationellt skickligaste didaktikerna. I avsaknad av Popperska falsifieringskriterier kan vi bara gå ryktesvägen och lita till 'auktoriteter' på området vilket är en mycket farlig väg. (I naturvetenskaperna finns det vissa empiriska kriterier på vad som sant och vad som är falskt, dessa saknas inom en disciplin som didaktiken).

Nu kan man tycka att allt detta är filosofiskt flum, retoriska resonemang av den typ som jag gisslat inom didaktiken, men dessa är ofrånkomliga när man skall ta ställning till

en mycket specifik fråga, nämligen didaktikens betydelse i första hand vidareutbildning av lektorer till gymnasier.

Jag anser att en lektor (eller vilken lärare som helst) skall först och främst ha gedigna ämneskunskaper, och att den didaktiska utbildningen skall på sin höjd vara marginell.

Det är betydligt viktigare att intresserade lärare söker sig till sådana utbildningar än att försöka öka den pedagogiska kompetensen hos intresserade, såväl som likgiltiga, lärare via formell didaktisk utbildning, vars innehåll och relevans i bästa fall är magert.

Jag inser att Nationalkommitténs inflytande i viktiga politiska frågor är begränsat, men detta bör väl snarare underlätta än försvåra för den att uttrycka sin mening.

Jag undrar om en majoritet av kommitténs ledamöter i princip ansluter sig till min synpunkt, och om i så fall kommittén är villig att så kraftfullt som möjligt verka för denna.

Jag inser även att samarbetet med didaktiker kan ha en taktisk-politisk dimension. Vi misstänker, kanske med orätt, att didaktikerna har större möjlighet att vinna politikernas gehör, och att samarbete med dessa utgör en livsnödvändighet för vårt eget akademiska överlevande. Vidare kan vi misstänka att en utpräglad matematisk utbildning är alltför krävande för flertalet studenter, och att denna soppa måste tunnas ut, och vad faller sig då naturligare än att välja matematikens didaktik.

Till den senare vill jag bifoga följande kommentar. Man kan hävda att befolkningens intellektuella resurser inte är likformigt fördelade, att ju mera man breddar utbildningen, desto mera tvingas man sänka kraven. Man kan även hävda att denna dogm är förlegad, att så gott som alla människor besitter likvärdig intellektuell förmåga, men i så fall, vari ligger då syftet i att göra en utbildning mindre relevant i hopp om att göra den mindre krävande och därmed mera tillgänglig?

Jag vill även betona att jag finner många av de initiativ som Christer har diskuterat med Bengt Johansson lovvärda. Speciellt lockas jag av ambitionen att utveckla meningsfulla matematiska bredvidläsningsböcker på hög kulturell nivå. Jag har givetvis en hel del specifika synpunkter på detta, som sig bör, men tänker ta upp dessa i ett annat sammanhang.

Syftet med detta upprop till Nationalkommitténs ledamöter är att utröna huruvida vi delar på en gemensam värdering, ur vilken vi kan verka.

Ulf Persson

13/3 2000